

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
SREDNJOBOSANSKI KANTON
KANTONALNI SUD U NOVOM TRAVNIKU
Broj: 51 0 P 201122 24 Gž 2
Novi Travnik, 20.5.2025. godine

Kantonalni sud u Novom Travniku, u građanskom vijeću sastavljenom od sudija: Alma Islamović, predsjednica vijeća, Aida Pezer-Alić i Denis Trifković, članovi vijeća, u pravnoj stvari tužitelja JP „BH POŠTA“, d.o.o. Sarajevo, Direkcija Travnik, Prnjavor 1, koga zastupa punomoćnica U. A., zaposlenica tužitelja protiv tuženog E. Z., sin E. iz Sarajeva, zastupan po punomoćniku Ahmet Kahriman, advokatu iz Sarajeva, radi predaje u posjed nekretnine, vrijednost spora 5.000,00 KM, odlučujući o žalbi tužitelja izjavljenoj protiv presude Općinskog suda u Travniku broj: 51 0 P 201122 23 P 2 od 23.8.2024. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 20.5.2025. godine, donio je sljedeće :

RJEŠENJE

Povodom žalbe tužitelja presuda Općinskog suda u Travniku broj: 51 0 P 201122 23 P 2 od 23.8.2024. godine se ukida i predmet vraća na ponovni postupak.

Obrazloženje

Presudom prvostepenog suda, stavom prvim izreke, tužitelj je odbijen s tužbenim zahtjevom da se obaveže tuženi da mu preda u posjed slobodan od lica i stvari dvosoban stan u T., u ul...., ulaz D, sprat prizemljem redni broj stana 4., ukupne površine 60 m², upisan u ZK ul. br. ... te mu naknadi troškove parničnog postupka, a sve u roku od 30 dana od dana prijema pismenog otpavka presude.

Stavom drugim, obavezan je tužitelj da tuženom nadoknadi troškove postupka u iznosu od 1.183,03 KM u roku od 30 dana od dana prijema pismenog otpavka presude.

Protiv te presude tužitelj je blagovremeno podnio žalbu kojom pobija presudu u cjelini iz svih žalbenih razloga iz odredbe čl.208,st.1,tč.1,2 i 3 Zakona o parničnom postupku (sl.novine FBiH br.53/03, 73/05 i 19/06) i predlaže da se žalba uvaži, pobijana presuda preinači tužbeni zahtjev u cijelosti usvoji uz naknadu cjelokupnih troškova postupka ili ukine i vrati na ponovni postupak.

Odgovor na žalbu nije dostavljen.

Žalba je osnovana.

Iz stanja u spisu proizilazi da tužitelj svoj zahtjev za predaju stana zasniva na čl. 126. Zakona o stvarnim pravima F BiH (Službene novine F BiH broj 66/13 i 100/13- u daljem dijelu teksta: ZSP) kojim je propisano da vlasnik ima pravo da zahtijeva vraćanje stvari od lica u čijoj se državi stvar nalazi, a od lica koje ga protivpravno uznemirava da prestane sa uznemiravanjem. Odredbom člana 127. stav 1. ZSP propisano je da vlasnik da bi ostvario pravo na vraćanje stvari, mora dokazati da je

stvar koju zahtijeva njegova svojina i da se stvar nalazi u državini tuženog. Iz činjeničnih navoda tužbe proizilazi da tužitelj smatra da je smrću pravnog prednika tužitelja prestao pravni osnov, koji je bio zaključen ugovor o zakupu, slijedom čega su se ispunili uslovi iz čl. 126. Zakona o stvarnim pravima FBiH. Postupajući po predmetu sud je dana 31.8.2022.godine donio presudu broj: 51 0 P 201122 18 P kojom je usvojen tužbeni zahtjev, koja je odlukom Kantonalnog suda u Novom Travniku broj: 51 0 P 201122 23 GŽ od 03.10.2023. godine ukinuta i predmet vraćen na ponovni postupak zbog povrede odredbi procesnog prava (čl.191. stav 4. ZPP) koji se ogledaju u propustu suda da da obrazloženje u pogledu prigovora tuženog koji se odnose na povredu prava na dom, sa uputom da u ponovnom postupku posebno vodi računa o tome da je tuženi malodobna osoba kojoj je njegov brat određen za staratelja i da u ovaj postupak uključi i Centar za socijalni rad Travnik, od kojeg će pribaviti sve potrebne podatke, a pogotovo gdje trenutno živi tuženi, da li posjeduje neke druge nekretnine podobne za stanovanje i sl., pa nakon što obje parnične stranke dadnu svoje argumente za svoje zahtjeve i predlaže dokaze za iste, prvostepeni sud donese pravilnu i na zakonu zasnovanu odluku za koju će dati jasno i potpuno obrazloženje sa posebnim osvrtom na tuženikov prigovor da mu je povrijeđeno pravo na dom.

Iz činjeničnog utvrđenja prvostepenog suda proizilazi sljedeće:

- da je tužitelj dana 25.4.2007.godine zaključio sa prednikom tuženog Z. E. ugovor o zakupu stana, koji je preminuo,
- da je članom 8. navedenog Ugovora je propisano da su ugovore strane saglasne da zakup iz člana i ugovora traje od 01.05.2007.godine do sticanja zakonskih uslova za prodaju predmetnog stana od strane zakupodavca,
- da je zemljišno knjižni izvadak broj ... od 04.04.2022.godine a za zemljišno knjižni izvadak broj 7154 k.o. NP Travnik je utvrđeno da je u B listu kao vlasnik upisano JP BH Pošta d.d. Sarajevo.
- da iz Obavijesti o raskidu Ugovora o zakupu broj 10.7.6-27-3092/22 SL od 14.02.2022.godine proizilazi da je navedenim dopisom tužitelj predmetnu Obavijest naslovio za porodicu Z. E..

Na osnovu ovakve ocjene dokaza sud izvodi zaključak da tužitelj nije dokazao da je vlasnik dvosobnog stana u T., u ul. ..., sprat prizemljem redni broj stana 4., ukupne površine 60 m², upisanog u ZK ul. br. 7154 jer je u tom izvatku kao vlasnik u B listu upisan JP BH Pošta d.d. Sarajevo, a da je u tužbi kao tužitelj označen JP „BH POŠTA“ d.o.o. Sarajevo, Direkcija Travnik, ul.Prnjavor broj 11 cijeneći i da tužitelj nije aktivno legitimisan uz obrazloženje ovog prigovora da JP „BH POŠTA“ d.o.o. Sarajevo, Direkcija Travnik, ul. Prnjavor broj 11 nema legitimaciju da bude stranka u postupku s obzirom da podružnica na temelju člana 10. stav. 3 Zakona o privrednim društvima FBiH kojim je propisano: „Podružnice nemaju svojstvo pravnog lica, kao takva nema svojstvo pravne osobe. Dakle, sud zaključuje da je u ovoj pravnoj stvari tužitelj podružnica JP „BH POŠTA“ d.o.o Sarajevo u Travniku i na osnovu toga ocjenjuje da je zahtjev neosnovan.

Član 291. stav 1. ZPP-a propisuje da stranka u postupku može biti svaka fizička i pravna osoba. Odredba člana 293. stav 3., između ostalog, propisuje da sud u toku cijelog postupka, po službenoj dužnosti, pazi može li osoba koja se pojavljuje kao stranka biti stranka u postupku i imati parničnu sposobnost. Članom 295. stav 1.

ZPP-a propisano je da će sud, kada utvrdi da osoba koja se pojavljuje kao stranka ne može biti stranka u postupku, pozvati tužioca da izvrši potrebne ispravke u tužbi, ako se taj nedostatak može ukloniti. Stavom 5. istog člana propisano je da ako se nedostaci iz st. 1. i 2. ovog člana ne mogu otkloniti ili ako određeni rok bezuspješno protekne, sud će rješenjem ukinuti radnje provedene u postupku ako su zahvaćene tim nedostacima i odbaciti tužbu ako su nedostaci takve prirode da sprečavaju daljnje vođenje parnice.“

Odredbom čl. 221. ZPP-a je propisano da drugostepeni sud ispituje prvostepenu presudu u onom dijelu u kojem se pobija žalbom, u granicama razloga navedenih u žalbi, pazeći po službenoj dužnosti na primjenu materijalnog prava i povrede odredaba parničnog postupka iz člana 209. stav 2.tač. 2) 3) 8) 9) 12) i 13) ovog zakona koje se odnose na stranačku sposobnost i zastupanje. Članom 209.stav 2.tač.8. ZPP-a je propisano da je povreda odredaba parničnog postupka uvijek od uticaja na donošenje zakonite i pravilne presude u slučaju ako je u postupku kao tužilac ili tuženi učestvovalo lice koje ne može biti stranka u postupku, ili ako stranku koja je pravno lice nije zastupalo ovlašteno lice, ili ako parnično nesposobnu stranku nije zastupao zakonski zastupnik, ili ako zakonski zastupnik, odnosno punomoćnik stranke nije imao potrebno ovlaštenje za vođenje parnice ili pojedine radnje u postupku.....

Pazeći po službenoj dužnosti na pravilnu primjenu materijalnog prava i povrede odredaba parničnog postupka iz člana 209. stav 2.tač. 2) 3) 8) 9) 12) i 13) ZPP-a sud iz stanja u spisu utvrđuje sljedeće:

U konkretnoj pravnoj stvari između prednika tuženog, njegovog oca Z. E. i tužitelja zaključen je dana 25.4.2007.godine ugovor o zakupu koji je na temelju čl. 8. zaključen na neodređeno vrijeme kojim nije isključena primjena čl. 599. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ br. 29/78 do 57/89, „Službeni list RBiH“ br. 2/92, 13/93 i 13/94, te „Službene novine Federacije BiH“ br. 29/03 i 42/11- u daljem tekstu ZOO) kojim je propisano da se u slučaju smrti zakupca ili zakupodavca, zakup nastavlja sa njegovim nasljednicima. Obzirom da je tužitelj tužbeni zahtjev za predaju zasnivao na činjeničnim tvrdnjama da je ugovor o zakupu prestao da postoji jer je nakon smrti zakupoprimca njegovim nasljednicima poslana obavijest o raskidu ugovora kojim je porodica umrlog obavještena da je momentom smrti zakupoprimca ugovor prestao postojati uz zahtjev da u primjerenom roku, najkasnije u roku od 30 dana od dana prijema obavijesti napuste stan i o tome obavijeste tužitelja radi primopredaje ključeva od stana i cijele stambene jedinice, izvodi se zaključak da tužitelj tvrdi da je ugovor o zakupu raskinut, slijedom čega je prestao pravni osnov za posjedovanje stana pa je tuženi tužitelju, temeljem čl. 126. ZSP u obavezi predati stan.

Sporni pravni odnos između stranaka je neophodno razriješiti u skladu sa čl. 597. ZOO, a ne člana 126. ZSP, odnosno utvrditi da li je ugovorni odnos prestao otkazom/smrću jer su u tom pravcu isticane činjenične tvrdnje i na osnovu toga nastala obaveza vraćanja stana u posjed tužitelja, što raskid/otkaz ugovora o zakupu, odnosno njegov prestanak ima za posljedicu.

Obzirom da je tužitelj svoj zahtjev zasnovan na čl. 126. ZSP usmjerio protiv nasljednika lica sa kojim je zaključio ugovor o zakupu na temelju kojeg je

zakupoprimac Z. E., otac mldb. tužitelja, prema čl. 570. stav 1. ZOO imao pravo na upotrebu stvari, odnosno posjed istog, kod ocjene osnovanosti tužbenog zahtjeva, a prethodno urednosti tužbe, prvostepeni sud je trebao imati u vidu značaj zakupnog odnosa na pravo tužitelja iz čl. 126. ZOSP, odnosno činjenicu da je tužitelj zahtjev usmjerio protiv lica koje je na temelju čl. 599. ZOO momentom smrti svog oca postalo stranka ugovora o zakupu na temelju kojeg je stekao pravo na upotrebu stana po sili Zakona jer ugovorom od 25.4.2007.godine nije ugovoreno drugačije.

Stoga se pitanje postojanja ugovora o zakupu, odnosno da li je isti slanjem obavijesti ili eventualnim podnošenjem tužbe raskinut/otkazan, odnosno prestao smrću, moralo raspraviti kao relevantno jer prestanak ugovora o zakupu, po nekom od zakonom propisanih načina, ima za posljedicu nastanak zahtjeva zakupodavca da zahtjeva povrat stvari koja je predmet ugovora o zakupu, neovisno od činjenice da li je on vlasnik stvari ili ne. Na temelju ovako iznesenih činjenica u tužbi i dostavljenih dokaza, na osnovu kojih se traži predaja u posjed nekretnine od nasljednika preminulog zakupoprimca, uz uvjerenje tužitelja, izneseno u tužbi, da je ugovor prestao smrću i raskidom sud je u bio u obavezi da u skladu sa čl. 66. ZPP prethodno ispita tužbu, odnosno utvrdi da li postoje nedostaci koji se tiču sposobnosti tuženog da bude stranka u postupku, odnosno da li postoji suparničarstvo na strani tuženog, a u slučaju tog propusta u daljem toku postupka (čl. 79., 98. i 235. ZPP).

Suparničarstvo je procesnopravna kategorija i to u pravilu fakultativna, s tim da postoji i tzv. nužno suparničarstvo kod koga tužioc, ako žele da njihova tužba bude prihvaćena kao dopuštena, moraju zasnovati aktivno ili pasivno suparničarstvo. Potreba obuhvaćanja svih subjekata proizilazi iz građanskopravnog, a ne procesnog propisa. Takvi građanskopravni odnosi moraju biti rješavani jedinstveno i ovlaštenje na raspolaganje pripada samo svim učesnicima pravnog odnosa zajednički, pa odsustvo samo jednog učesnika predstavlja nedostatak procesne legitimacije za vođenje parnice, zbog čega tužbu treba odbaciti , ako tužilac ne obuhvati sve one koji tek zajedno predstavljaju jednu stranu.

Nužno suparničarstvo postoji u situaciji kada po prirodi stvari, odnos može biti utvrđen samo u korist svih odnosno, protiv svih. Dakle, njegova karakteristika jeste obligatornost a uvjetovano je materijalnopravnim odnosom. Ali ne samo da se mora donijeti jedinstvena odluka nego u parnici kao procesnopravnom odnosu moraju i sudjelovati svi sudionici materijalnopravnog odnosa. Oni se smatraju jednom strankom u pogledu posljedica radnji koje poduzimaju. Nužno suparničarstvo može biti prvobitno ili naknadno. U pravilu do zasnivanja suparničarstva dolazi voljom stranaka a izuzetno, usljed materijalnopravnih ili procesnopravnih razloga. Nužno suparničarstvo je uvijek i jedinstveno.

Imajući u vidu činjenicu da je prednik tuženog bio stranka ugovora o zakupu, koji je nakon zaključenja ugovora preminuo, što je na temelju čl. 599. ZOO imalo za posljedicu da je ugovor nastavljen u odnosu na njegove nasljednike, a ne lica koja su u posjedu stvari čija predaja se traži, jer im ZOO, neovisno od njihove volje, daje položaj stranke po osnovu nasljeđa, a ne upotrebe/posjeda stvari, jasnim se poprima da su u pravnu poziciju zakupoprimca stupila sva lica koja su iza njega pozvana na naslijeđe i da svi oni zajedno čine stranku tog ugovora jer su kao nasljednici postali

sudionici materijalnopravnog odnosa, odnosno ugovora o zakupu i to na strani zakupoprimca.

U ovakvoj vrsti parnice u kojoj se traži predaja predmeta zakupa uz činjenične tvrdnje da je ugovor prestao raskidom i smrću na strani tuženog moraju biti označena sva lica iz čl. 599. ZOO koji imaju položaj nužnih suparničara jer svi zajedno čine jednu stranku tog ugovora i samo se na jednak način može riješiti spor prema svima. Da se u ovom slučaju radi o nužnom suparničarstvu može se zaključiti iz odredbe člana 6. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda po kojoj odredbi se svakom licu o čijim se građanskim pravima odlučuje mora omogućiti pravo na pravično suđenje, što svakako podrazumijeva da se tom licu mora omogućiti da učestvuje kao stranka u postupku. Nasljednici zakupoprimca po osnovu čl. 599. ZOO preuzimaju prava i obaveze iz zaključenog ugovora o zakupu slijedom čega imaju pravo da svoja građanska prava iz tog ugovora, prvenstveno pravo na upotrebu stvari (čl. 567. ZOO) brane pred sudom, uključujući i postupke u kojim je sporno postojanje ugovora, kakav je ovaj.

Prvostepeni sud u fazi prethodnog ispitivanja tužbe ove činjenice nije cijenio, pa ni u kasnijem toku postupka, iako ga na to obavezuje čl. 66., 79., 98. i 235. ZPP što je imalo za posljedicu da je pobijanom odlukom okončao postupak bez da je prethodno razjasnio da li ima stranku na strani tuženog jer su naprijed navedene norme imperativne prirode. Ovo tim prije jer iz stanja u spisu proizilazi da je mldb. 1, kao označenog tuženog, u toku postupku zastupao i Z. D., koji je prema rješenju JU Centra za socijalni rad broj: 02-550-60 od 8.3.2022.godine postavljen za staratelja mldb. 1, uz naznaku da mu je brat, što neovisno od činjenice da u spisu ne postoji nikakav dokaz na okolnosti nasljednika, odnosno dokaz ko su bili nasljednici iza umrlog Z. E. na dan njegove smrti, upućuje na zaključak da mldb. 1 nije jedini zakonski nasljednik, pa samim tim ni lice iz čl. 599. ZOO jer su u skladu sa tim članom prava i obaveze iz ugovora o zakupu prešle na sve nasljednike umrlog zakupoprimca, koji kao takvi zajedno čine jednu stranku jer se spor može riješiti samo na jednak način prema svima. Na prednji zaključak upućuje i činjenica da je svjedokinja A. K., kći J. na ročištu za glavnu raspravu održanom dana 21.5.2024. godine na pitanje s kim je tuženi živio u stanu u predmetnoj zgradi odgovorila da je živio sa ocem, dvije sestre i bratom, iz čega se izvodi zaključak da su pored tuženog i njegovog staratelja u vrijeme smrti njegovog oca postojale i dvije sestre, sa kojima on ima pravni položaj lica iz čl. 599. ZOO, a koji su izostavljeni tužbom zbog pogrešnog uvjerenja tužitelja da je tuženi E. Z. pasivno legitimisan zbog činjenice da je u trenutku očeve smrti živio sa njim u stanu.

Iz naprijed izloženog proizilazi da je sud u toku postupka postupio protivno čl. 66. ZPP propustivši da u fazi prethodnog ispitivanja tužbe cijeni da li postoji jedinstveno nužno suparničarstvo (član 336. ZPP) iako mu je uz tužbu dostavljeno rješenje JU Centra za socijalni rad broj: 02-550-60 od 8.3.2022.godine, a u daljem toku postupka čl. 79., 98. i 293. stav 3. ZPP propuštajući da pozove tužitelja da u skladu sa čl. 295. stav 1. ZPP izvrši potrebne ispravke u tužbi na način da tužene označi u skladu sa čl. 366. ZPP i 599. ZOO što je imalo za posljedicu da je postupak okončan presudom bez da je imao stranku.

Iz tih razloga, a cijeneći da su nasljednici zakupoprimca u ovoj parnici jedinstveni nužni suparničari u odnosu na koje se zbog prirode pravnog odnosa spor može

riješiti samo na jednak način, o čemu prvostepeni sud nije vodio računa i nije naložio tužitelju da postupi u skladu sa prethodnim stavom, proizlazi da je postupao protivno čl. 66. ZPP koji je imperativnog karaktera i po neurednoj tužbi, slijedom čega je odlučeno kao u izreci na osnovu odredbe člana 209. stav 2, tačka 8), a u vezi sa odredbom člana 366. ZPP.

O troškovima žalbenog postupka prvostepeni sud će odlučiti u skladu sa čl. 397. stav 3. ZPP.

U ponovnom postupku, prvostepeni sud će otkloniti nedostatke tužbe saglasno uputama iz ovog rješenja, te će pravilnom primjenom materijalnog i procesnog prava donijeti na zakonu zasnovanu odluku, za koju će dati jasne i logične razloge.

Predsjednica vijeća

Alma Islamović